

“ความเป็นครู ผู้มีเมตตา”

“...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือต้องหมั่นขยันและ อุตสาหะพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดทน และอดกลั้น สำรวมระวังความประพฤติปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ...” พระราชดำรัส พระราชทานแก่ครูอาวุโส. (28 ตุลาคม 2523).อ้างถึงในกรมประชาสัมพันธ์สำนักนายกรัฐมนตรี

ความเป็นครู คำว่า "ครู" มาจากศัพท์ภาษาสันสกฤต "คุรุ" และภาษาบาลี "ครุ, คุรุ" คำว่า ครู ตามศัพท์แปลว่า ผู้หนัก หมายถึง ผู้ที่ต้องมีภาระหนักในการที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์และในการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ ผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน ครูที่มีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถสร้างภาพลักษณ์ของครูที่ดีได้ นั่นคือ ครูที่ศรัทธาต่ออาชีพครู รักษาเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นครูที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง เห็นคุณค่าของวิถีชีวิตที่เป็นครูและครูจะต้องถ่ายทอดพันธุกรรมแห่งความดีไปยังผู้เรียนด้วยจิตสำนึกและวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง จากการศึกษาพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทศณะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนจรรยาบรรณครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะทางจริยธรรมครู รวม 6 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจาใจ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบ คือความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ ให้ดียิ่งขึ้น ความเมตตากรุณา คือความรักใคร่ ประรณานจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความเสียสละ คือการละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ ด้วยกำลัง กาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วยความยุติธรรม คือการปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริง และเหตุผล ไม่มีความลำเอียง และการรักษาระเบียบวินัย คือการควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับ จรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม หลักคำสอนหรือหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับความเป็นครู ผู้มีเมตตา คือ พรหมวิหาร 4 “การทำตัวเป็นที่รักต่อศิษย์และบุคคลทั่วไป การที่ครูจะเป็นที่รักแก่ศิษย์ได้” ดังต่อไปนี้ เมตตา ประรณานาดีต่อศิษย์ หาทางให้ศิษย์เป็นสุขและเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการและการดำเนินชีวิต คอยระวังมิให้ศิษย์ตกอยู่ในความประมาท กรุณา สงสาร เอ็นดูศิษย์ อยากช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์ ความไม่รู้ มุทิตา คือ ชื่นชมยินดีเมื่อศิษย์ได้ดี และยกย่องเชิดชูให้ปรากฏเป็นการให้กำลังใจและช่วยให้เกิดความภูมิใจในตนเองและอุเบกขา คือ วางตัวเป็นกลาง จิตใจที่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติ

ความเป็นครูผู้เมตตา เมตตาต่อศิษย์ คือครูควรมีเมตตาต่อศิษย์ทุกคน และควรถือว่าศิษย์ทุกคนเป็นเสมือนลูก เสมือนหลาน ความเมตตาที่มีต่อศิษย์จะทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการสอน และสอนด้วยความสุข เพราะในดวงจิตของครูมีแต่ความปรารถนาดีที่ต้องการให้ศิษย์มีความรู้ และมีอนาคตที่ดีในภายภาคหน้า ครูที่มีเมตตาจะพูดกับศิษย์ด้วยคำพูดที่มีความไพเราะสุภาพ และอ่อนโยน และจะให้กำลังใจศิษย์อยู่เสมอ เมตตาต่อญาติ คือครูควรมีเมตตาต่อญาติพี่น้องด้วยการช่วยเหลือ อนุเคราะห์ และสนับสนุนให้ทุกคนมีการศึกษา มีความก้าวหน้าในชีวิต และการทำงาน และช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทบาดหมางระหว่างเครือญาติ การมีเมตตาต่อญาติพี่น้อง จะทำให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และของคนทุกคน เมตตาต่อมิตร คือโดยธรรมชาติของอาชีพครู ครูจะมีแต่ผู้ที่เป็นมิตร ทั้งที่รู้จัก และไม่รู้จัก ดังนั้นครูจึงต้องมีเมตตาต่อมิตรทุกคน ด้วยการช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ และอื่นๆ ตามอัธยาศัย การมีเมตตาต่อมิตรจะปกป้องถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครู ทำให้ครูเป็นที่รักและเคารพแก่ศิษย์ แก่บุคคลทั่วไป เมตตาต่อศัตรู คือการมีเมตตาต่อศัตรูถือเป็นคุณธรรมขั้นสูงที่ครูทุกคนพึงมี เนื่องจากครูเป็นปูชนียบุคคล หมายความว่า เป็นบุคคลที่น่านับถือ ที่สำคัญคือครูเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์ หากครูเป็นคนใจกว้าง ใจร้อนและชอบผูกพยาบาท ครูก็จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีได้ การมีเมตตาต่อศัตรู คือการไม่โกรธ ไม่ผูกพยาบาท และการให้อภัยและเมตตาต่อคนทุกคน คือเมื่อครูคือผู้ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอน ครูจึงต้องมีความเมตตาต่อคนทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เป็นบทบาทเดียวกับท่านนบี ที่ถูกส่งมาเพื่อเป็นความเมตตาต่อชาวโลกทั้งมวล ดังที่ อัลลอฮ์ ตรัสว่า "และเรามีได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใดนอกจากเพื่อเป็นความเมตตาต่อชาวโลกทั้งมวล"

คำว่า “เป็นครูที่ง่าย ๆ หมายความว่า เป็นครูที่สอนสิ่งที้ง่าย ๆ หรือสอนสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งง่าย และหมายถึง ครูที่มีความเรียบง่าย ดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์ ให้ความเมตตาต่อลูกศิษย์โดยเสมอกัน”